

شورای سیاست‌گذاری حوزه‌های علمیه خاوران

مرکز مدیریت حوزه علمیه خاوران

عنوان:

ریشه‌یابی انحراف قوم یهود و امت اسلامی پس از پیامبر ﷺ

با استناد به قرآن

استاد راهنما:

حجت‌الاسلام دکتر علم الهدی

نکارنده:

نجمه السادات بحری

سال تدوین:

۱۴۰۳

مركز ملید

مركز ملید

تحمیدیه

خدایا! از تو می‌خواهم که طبع ما را آنقدر بلند کنی که در برابر هیچ چیز جز خدا تسلیم نشویم. دنیا ما را نفریبد، خودخواهی ما را کور نکند. سیاهی گناه و فساد و تهمت و دروغ و غیبت، قلبهای ما را تیره و تار ننماید. خدایا! به ما آنقدر ظرفیت ده که در برابر پیروزی‌ها سرمست و مغرور نشویم. خدایا به من آنقدر توان ده که کوچکی و بیچارگی خویش را فراموش نکنم و در برابر عظمت تو خود را نبینم.

مناجات شهید چمران

تقدیم به

ساحت مقدس و نورانی قطب عالم امکان، عالم علوم بیکران، قائم آل محمد

که چشم‌ها برای زیارت صبحش بیدارند

و روح شهید ادواردو (مهدی) آنیلی

مدیریت حوزه‌های علمیه خواجه‌ن

تقدیر و تشکر

اکنون که به یاری پروردگار و عنایت امام زمان علیه السلام و یاری و راهنمایی اساتید بزرگ موفق به اتمام این پژوهش شده‌ام وظیفه خود می‌دانم که به مصداق «من لم یشکر المخلوق لم یشکر الخالق» نهایت تشکر و سپاس‌گزاری را از همه عزیزانی که مرا در مسیر نگارش این پایان‌نامه یاری و کمک کرده‌اند، انجام دهم. از استاد بزرگ و فرهیخته حجت‌الاسلام والمسلمین علم الهدی که با سعه‌صدر و گشاده‌روی راهنمایی این پایان‌نامه را به عهده داشتند و استاد بزرگوار سرکار خانم کرمی و معاون پژوهش سرکار خانم ملااحمدی که بدون راهنمایی‌های ارزنده ایشان نگارش این پایان‌نامه امکان‌پذیر نبوده است کمال تشکر را دارم و خالصانه از همه اساتید و معلمان و مدرسانی که در مقاطع مختلف تحصیلی به من علم آموخته و مرا از سرچشمه دانایی سیراب کرده‌اند متشکرم؛ و همچنین از همسرم که در طی مدت نگارش این پژوهش با صبر و حوصله مرا یاری کرده‌اند، تقدیر و تشکر می‌کنم. از خداوند متعال برای همه این عزیزان سربلندی، سرافرازی و طول عمر باعزت خواستارم و دعاگوی همه این بزرگواران خواهم بود.

٦٠) جوهرى، اسماعيل بن حماد، الصحاح تاج اللغة و صحاح العربيه، تحقيق: احمد بن عبدالغفور عطار، بيجا، دارالملايين، ١٤٠٧ ق

٦١) حر عاملى، محمد بن حسن، وسائل الشيعة، چاپ اول، قم: موسسه آل البيت عليه السلام، ١٤٠٩ ق

٦٢) حسيني جرجاني، ابوالفتوح امير، آيات الاحكام، چاپ اول، تهران: نويد، ١٤٠٤ ق

٦٣) خالقي، احمد، فرهنگ علم كلام، چاپ اول، تهران: صبا، ١٣٧٠ ش

٦٤) راغب اصفهاني، حسين بن محمد، المفردات فى غريب القرآن، چاپ اول، دمشق: الدار الشافيه، ١٤١٢ ق

٦٥) زمخشرى، جارالله محمود بن عمر، الكشاف عن الحقائق غوامض التنزيل و عيون الاقاويل فى وجوه التأويل، چاپ ٣، بيروت: دارالكتاب العربى، ١٤٠٧ ق

٦٦) زيدان، عبدالكريم، موجز الاديان فى القرآن، بيروت: مؤسسه الرساله ناشرون، ١٤٣٣ ق/٢٠١٢ م

٦٧) سبحانى تبريزى، جعفر، مفاهيم القرآن، قم: موسسه امام صادق عليه السلام، چاپ چهارم، ١٤٢١ ق

٦٨) شاطبى، ابراهيم، الاعتصام، به كوشش: خالد بن الفتاح سبل ابوسلمان، بيروت: دارالمعرفه، ١٤١٢ ق

٦٩) صبرى، محمد، التلمود شريعه بنى اسرائيل؛ حقايق و وقايع، قاهره، مكتب مديونى، ٢٠١١ م

٧٠) طباطبايى، محمدحسين، الميزان فى تفسير القرآن، چاپ پنجم، قم: دفتر انتشارات اسلامى، ١٤١٧ ق

٧١) طبرسى، فضل بن حسن، مجمع البيان فى تفسير القرآن، تحقيق: رضا ستوده، چاپ اول، تهران: انتشارات فراهانى، ١٣٦٠ ش

٧٢) طبرى، ابوجعفر محمد بن جرير، جامع البيان تفسير القرآن، بيروت: دارالمعرفه، ١٦١٢ ق

٧٣) _____، تاريخ الامم و الملوك (تاريخ طبرى)، چاپ دوم، بيروت: درالتراث، ١٣٨٧ ق

٧٤) طريحي، فخرالدين، مجمع البحرين، به كوشش: محمود عادل، تهران، بى نا، ١٣٦٧ ش

٧٥) طوسى، ابوجعفر محمد بن حسين، التبيان فى تفسير القرآن، بيروت: دارا الاحياء التراث العربى، بى تا

۷۶) فخر رازی، محمد بن عمر، مفاتیح الغیب، چاپ اول، بیروت: دار الإحياء التراث العربی، ۱۴۲۰ ق

۷۷) فراهیدی، خلیل بن احمد، کتاب العین، قم: چاپ مهدی مخزومی و ابراهیم سامرای، ۱۴۰۹ ق

۷۸) فیروزآبادی، مجذ الدین محمد بن یعقوب، قاموس المحيط، بی جا، دارالعلم للجميع، بیتا

۷۹) فیض کاشانی، محسن، المحجۀ البيضاء، بی جا، دفتر انتشارات اسلامی، ۱۴۱۷ ق

۸۰) _____، تفسیر الصافی، تهران: مکتبۀ الصدر، ۱۴۱۵ ق

۸۱) قرشی، علی اکبر، تفسیر احسن الحدیث، چاپ سوم، تهران: بنیاد بعثت، ۱۳۷۷ ش

۸۲) قمی مشهدی، محمد بن محمدرضا، تفسیر کنزالدقائق و بحر الغرائب، تهران: سازمان چاپ و انتشارات وزارت اسلامی، ج ۴ ۱۳۸۵ ش

۸۳) قمی، علی بن ابراهیم، تفسیر القمی، ج ۳، قم: دارالکتاب، ۱۳۶۳ ش

۸۴) کلینی، محمد بن یعقوب، الکافی، تحقیق: علی اکبر غفاری، چاپ چهارم، تهران: دارالکتاب الاسلامیه، ۱۴۰۴ ق

۸۵) لوبون، گوستاو، اليهود فی تاریخ الحضارات الأولى، ترجمه به عربی: عادل زعیت، قاهره: بی نا، ۱۹۵۰ م

۸۶) مجلسی، بحار الانوار الجامعه لدرر أخبار الأئمة الأطهار عليهم السلام، بیروت: دار الإحياء التراث العربی، چاپ ۲، ۱۴۰۳ ق

۸۷) محمدی ری شهری، محمد، میزان الحکمه، قم، دارالحدیث، ۱۴۱۶ ق

۸۸) مصطفوی، حسن، التحقيق فی کلمات القرآن الکریم، تهران: بنگاه نشر کتاب، ۱۳۶۰ ش

۸۹) نجفی، محمد حسن، جواهر الکلام فی شرح شرائع الاسلام، ج ۷، بیروت: دار إحياء التراث العربی، ۱۳۶۲ ش

۹۰) نراقی، احمد، معراج السعادت، بیجا: موسسه انتشارات هجرت، ۱۳۷۷ ش

۹۱) نراقی، محمد مهدی، جامع السعادات، بیروت: موسسه الاعلی للمطبوعات، بی تا

۹۲) واحدی، علی بن احمد، اسباب نزول قرآن، بیروت: دارالکتاب العلمیه، ۱۴۱۱ ق

مقالات

- ۹۳) ابراهیم نیای ترشیزی، محمد؛ اسماعیل زاده، عباس؛ رضایی کرمانی شب پور، محمدعلی؛ «واکاوی مبانی قرآنی نظر امام خمینی (ره) درباره غده سرطانی بودن اسرائیل» فصلنامه پژوهش‌های سیاسی جهان اسلام، سال ۸، زمستان ۱۳۹۷، شماره ۴
- ۹۴) ایروانی، شهین، «ریشه‌های تاریخی و آثار تربیتی اعتقاد به برگزیدگی در آیین یهود» مجله روانشناسی علوم تربیتی، سال ۳۴، ۱۳۸۳ ش، شماره ۱
- ۹۵) آخوندی، محمدباقر، «نگاه جامعه‌شناختی به قوم یهود در قرآن»، ویژه‌نامه قرآن و مسائل جامعه حاضر، پژوهش‌های قرآنی، شماره ۴۵، ۱۳۸۵ ش
- ۹۶) بدخشان، نعمت‌الله؛ رشتی، زهرا، «عوامل افزایش و کاهش پذیری ایمان از دیدگاه و قرآن و احادیث (تحلیل کلامی)»، دو فصلنامه علمی پژوهشنامه تفسیر و زبان قرآن، سال دهم، پیاپی ۲۰، بهار و تابستان ۱۴۰۱، شماره ۲
- ۹۷) برهانیان، عبدالحسین، «استکبارستیزی در قرآن»، پیام پاییز، پاییز ۱۳۸۷، شماره ۹۱
noormagz.ir
- ۹۸) بهمنی، فرانک؛ بهمنی، سعیده؛ «بازتقریر خاستگاه شبهه به مثابه مبانی معرفتی مواجهه و مقابله با آن» شبهه پژوهشی مطالعات قرآنی، سال چهارم، بهار و تابستان ۱۴۰۱، شماره ۱
- ۹۹) پندار رودسری، حسین، «صهیونیسم به مثابه بدفرجامی یک ایده نژادپرستی اعتقادی»، مجله ۱۵ خرداد، سال پنجم، پاییز ۱۳۱۷ ش، شماره ۱۷
- ۱۰۰) ترکاشوند، سودابه؛ کریمی‌نیا، محمد مهدی؛ انصاری مقدم، مجتبی؛ «مطالعه اوصاف سیاسی قوم یهود در قرآن کریم»، مجله پژوهش‌های معاصر در علوم و تحقیقات، سال سوم، شهریور ۱۴۰۰، شماره ۲۶
- ۱۰۱) جهانشاهی افشار، علی؛ شمس‌الدینی مطلق، محمدحسین، «ریشه‌های خرافات و کارکرد آن‌ها در فرهنگ مردم» فرهنگ و ادبیات عامه، سال دوم، بهار و تابستان ۱۳۹۳ ش، شماره ۳
- ۱۰۲) حاجی‌زاده، یدالله؛ صفری خروشان، نعمت‌الله؛ بارانی، محمدرضا؛ جباری، محمدرضا، «ریشه‌ها و علل پیدایش غلو در عصر ائمه علیهم‌السلام» فصلنامه پژوهشی تاریخ فرهنگ و تمدن اسلامی، سال چهارم، پاییز ۱۳۹۲ ش، شماره ۱۲

- (۱۰۳) حبیب زمانی، محبوب، «استراتژی هدفمند پیامبر ﷺ در برابر یهودیان» فصلنامه تاریخ پژوهشی (انجمن علمی گروه تاریخ و دانشگاه فردوسی مشهد)، پاییز ۱۳۹۱، شماره ۲
- (۱۰۴) دلشاد تهرانی، مصطفی، حامی، مژگان، «آسیب شناسی عملکرد خلفای سه گانه بر اخلاق اجتماعی مسلمین با تکیه بر نهج البلاغه» فصلنامه علمی - پژوهشی پژوهش های نهج البلاغه، ۱۳۹۵، شماره ۴۹
- (۱۰۵) رفیعی، محسن؛ شریفی، معصومه؛ رفیعی، فاطمه زهرا، «چرایی دشمنی یهود با جبرئیل با تأکید بر آیه ۹۷ بقره» نشریه علمی مطالعات تفسیری، سال ۱۱، زمستان ۹۹، شماره ۴۴
- (۱۰۶) صفایی، عبدالحمید، «تاریخ اهل کتاب در قرآن» بینات، سال یازدهم، بهار ۱۳۸۳، شماره ۴۱
- (۱۰۷) کامیاب، حسین، «مطالعه تطبیقی رفتار بنی اسرائیل و مسلمانان بعد از پیامبرشان با تکیه بر تفاسیر اهل سنت»، دو فصلنامه تفسیری پژوهشی، تابستان ۱۳۹۴، سال دوم، شماره ۳
- (۱۰۸) کریمی نیا، محمدمهدی، «یهود در آیین و عملکرد» معرفت، ۱۳۷۹، ش ۳۷ noormagz.ir
- (۱۰۹) لطفی، مهرعلی، «آسیب شناسی انقلاب اسلامی ایران» فصلنامه خط اول، سال اول، تابستان ۱۳۸۵، ش، شماره ۲
- (۱۱۰) لطفی، مهدی؛ حیدری، اکرم؛ «نژادپرستی یهودیان از دیدگاه قرآن» مطالعات قرآنی، سال سوم زمستان ۱۳۹۱، شماره ۱۲
- (۱۱۱) محدثی، جواد، «بیم ها و نگرانی های بزرگ پیامبر ﷺ» فرهنگ کوثر، ۱۳۸۰، ش، شماره ۵۰، (پورتال جامع علوم اسلامی)
- (۱۱۲) محمدی، روح الله، «بررسی ظلم ستیزی و عدالت گستری در سیره انبیا ﷺ از منظر قرآن کریم» قرآنی کوثر، زمستان ۱۳۹۱، شماره ۴۵
- (۱۱۳) موسوی، صمد، «استکبار و شیوه های مقابله با آن»، مبلغان، آبان و آذر ۱۳۸۷، شماره ۱۰۹
- (۱۱۴) میر معزی، حسین، امام علی علیه السلام و اصلاحات اقتصادی، کتاب نقد، ۱۳۸۰، ش، شماره ۱۹
- (۱۱۵) میرزایی، محمدمهدی، «رابطه پیامبر اسلام با یهودیان» ۲۰ مهر ۱۳۸۹، ش Rasrkhoon.ir

روزنامه‌ها

(۱۱۶) باقرزاده، علی، «آثار و عوامل پیدایش تعصب»، نشریه روزنامه کیهان، تاریخ انتشارات: ۲۷ فروردین ۱۳۸۸ ش

(۱۱۷) شرفخانی، مرتضی، «بدعت‌گذاری از دیدگاه قرآن»، سرویس کیهان- اخبار، تاریخ انتشار ۲ مرداد ۱۳۹۶ ش

سایت‌ها و کتابخانه‌های مجازی

(۱۱۸) اخوان نیلچی، نرگس، «بررسی تاریخ مال‌اندوزی بین مسلمین و یهود»، آموزش عالی مجتهد امین (ره)، منبع اقتصادی، سایت مرسلات

(۱۱۹) «انحراف بعد از پیامبر ﷺ عوامل انحراف بعد پیامبر ﷺ پرسمان (پرسمان دانشگاهیان)، ۲۸ آبان ۱۳۹۰ <https://www.porseman.com/112129>

(۱۲۰) پرسش و پاسخ، «چرا باوجود این همه دلیل مبنی بر خلافت امیرالمؤمنین ۷ خلافت به آن حضرت نرسید؟ کتابخانه مدرسه فقاقت، بخش اصلی، کد مطلب: ۵۱۵۵، تاریخ انتشار ۱۵ مهر ۱۳۸۷

(۱۲۱) دفتر مرجع عالی‌قدر حضرت آیت‌الله‌العظمی مکارم شیرازی «عوامل انحطاط و عقب‌ماندگی مسلمانان» آیین رحمت معارف اسلامی و پاسخ به شبهات کلامی <https://www.makaremshirazi.net/maaref/fa/article/index/410170>

(۱۲۲) سایت پژوهه، مقاله اسلام، آبان ۱۳۹۳ ش <https://rc.majlis.ir/fa/law/show/>

(۱۲۳) کتابخانه دیجیتال تبیان، «چگونه پس از رحلت پیامبر ﷺ، افکار و سنت‌های جاهلی برگشت؟»

(۱۲۴) کرباسیان، صفورا، «درآمدی بر علل انحراف انسان و از نظر قرآن و روایات» <http://eform.dte.ir/portal/home/?paper/178306/179908/204996>